„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. за пола године 17½ дин за четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрација „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 41. У Новом Саду у уторак 13. (25.) марта 1884. ГОДИНА XIX.

Политички преглед.

По најновијим вестима трајаће садања сесија сабора угарског до половине месеца маја по новкал. **Нови избори** обавиће се око половине јуна. Према појединим претходним знацима може се за сигурно очекивати. да ће предстојећа изборна борба веома живахна бити. Странке су у велико већ отпочеле агитацију по земљи, а по себи се разуме, да је у том погледу напредно делателна странка његове „велеможности“ мађарског министра председника. Странци тој стало је све до тога, да Тису и себе на влади и у власти одржи, с тога и није избирач у средствима, помоћу којих овој мети жели доспети. Тако „П. Напло“ помиње да је влада већ утаначила — изборни буџет. Новаца ће требати много, јер долазе у рачун 400 изборних срезова. Исти лист помиње, да је хонтски вел. жупан добио 10.000 ф. за изборне цељи. Најзад наваћа „Напло“, како „Лојд“ препоручује његовој „велеможности“, да у предстојећој изборној борби апелује на силу, те у свези с тиме очитује, да је то најјаснији доказ, да је Тиса исцрпео сва средства, да се приближује крај његовом господству и да га ни апеловање на бајонете неће моћи више дуго на влади и у власти одржати. Други опозициони листови, на челу им „Еђетиртиш“ упозорују на то, како је влада у задње време подносила све само такове законске предлоге, који се с потпуним правом кортешким предлозима могу назвати, јер је његова „велеможност“ њиховом помоћу хтела за се да задобије и да себи осигура гласове оних кругова, који су тим предлозима били заинтересовани. Као такове поднеске помиње „Еђетиртиш“ законски предлог о браку међу хришћани и чивути и предлог о помножењу котарских судова, који су, као што је познато, при расправи пропали. Осим тога поднела је влада предлог о уређењу Тисе и приготовила је за расправу законски предлог о реорганизацији обртног закона, а обећава поднети још неколико предлога, који сви једино ту цељ имају, да замажу очи противницима владиним и примаме у коло владине странке што више присталица. — Сумњамо, да ће његовој „велеможности“ и странци му за руком поћи, да ову маневру с успехом спроведу, јер противници његови провиде и сувише добро сва сплеткарења садање владе, а да би могли пасти у замке, које им је његова „велеможност“ приготовила. Всује труди господо пештанска!

„Напредњаци“ београдски налазе се у малој неприлици. Постоји опасност, да ће у државним благајницама још пре Илијина-дне наступити — жестока суша, а по „напредњаке“ је то највеће зло, јер они све и сва подносити могу, само не — празне касе. Да је ово заиста тако сведочи из Београда саопштена вест, да је по налогу министарства састављена комисија ради изучавања начина како да се брже и тачније дође до оних државних прихода, који су обвезни за сваког грађанина земље, и који се од неколико година закашњавају, те тиме државној каси чине неприлике и сметње. У ту комисију наименован је за председника Милосав Миловановић началник мин. грађевине, а за чланове: Никола Смаић секретар министар. унутраш. дела и Мих. Ђорђевић члан општ. суда. — А шта је узрок, те се ти приходи „од неколико година закашњавају“? „Напредњаци“ су таман „од неколико година“ на влади, а за време њихове владавине слушалисмо из дана у дан како Србија и народ српски усљед мудре „напредњачке“ политике свестрано напредују. Напредак тај карактерише најбоље садање јадиковање београдских напредњака, због закашњавана прихода. Земља, која свестрано напредује мора и материјално добро стојати, с тог у њој не може о закашњивању прихода ни говора бити. Закашњивање прихода и бојазан која је отуда попала владу београдску доказују и сувише јасно лоше материјално стање младе краљевине и изнашају нам пред очи праву слику резултата „мудре напредњачке политике“. Том мудром политиком својом доспели су „напредњаци“ сретно већ дотле, да данас сами себе у лаж терају. Грђе није „напредњачку“ владавину нико могао осудити, но што то они учинише сопственим признањем, да приходи државни од неколико година закашњавају.

У једном од задњих бројева напоменули смо да је румунски лист „Романул“ навестио скоро обнародовање **српско-бугарско-румунског федералистичког програма.** Вест ова је веома узнемирила оне политичне кругове, који су у погледу балканских народа прихватили начело: подели, па владај. Ти кругови плаше се балканске конфедерације горе нег деца баука, с тог се није чудити, што они и при самом помене ову речи падају у праву грозницу. Мисао о конфедерацији балканских држава и народа истиц на је до сада већ у више прилика, задњи пут писало се о њој приликом лондонске конференције о питању дунавском, кад се геслом: „Дунав подунавским народима!“ као снажним оружјем морало устати против незаконитих претензија аустро-угарских на доњем Дунаву. Бележећи ову вест аустро-угарски листови тако су од страха заслепили, да се, као оно манит човек, и рукама и ногама разбацују, не би ли само како год когод поверовао у њихово јунаштво. Какве је природе то јунаштво види се најбоље из овога очитовања тих листова: Ако се доиста намерава да се конфедерација држава на доњем Дунаву поново на дневни ред стави, онда је врло лако рећи где су покретачи те маневре. Али да ли ће тај манифест имати успеха, то је питање. — Као што се види поменути листови су веома јуначни и одважни у — денунцирању. То није ништа ново, они су се тиме од вајкада одликовали. Што се тиче питања о успеху или неуспеху манифеста и саме конфедерације, ту листови аустро-угарски и ини могу мирни бити, јер наступе ли удесне прилике, конфедерација ће се остварити без па и против њиховог одобрења и саизвољења њихових покровитеља.

Пред скупштину имовне општине бив. срп. банатске пуковније.

Давно није се нико јавио, да о ствари, делању и животу имовне општине коју напише. С тога сам се ја латио пера, да пред ову врло важну скупштину коју рекнем јер ова ће скупштина донети или распад имовине или њен даљи опстанак и развитак. Распад велим за то, јер је утаначен начин од наших противника тако, да ако се ми и на садашњој скупштини не споразумемо и не сложимо, онда ће следити оно, што сам већ толико реди у овом цењеном листу нагласио, а то је „Comitats-Wirtschaft“ и то је онда наш — распад. Министеријални отпис је већ ту, па се немамо на шта више осврта ти. Пре свега ћу пак да пређем на поједине тачке „програма“, које ће се на скупштини расправљати. На првом месту стоји:

1. Prüfung der Rechnungen des Jahres 1883.

Ово је наравно важан предмет. Рачуни се прегледају као и до јако, само је сада питање: хоће ли се радити по староме или не? У прошлој је скупштини известилац одбора — који је од прошли година рачуне прегледао и испитао — Јоле Марковић јасно обележио жалосно стање имаовине; рекао нам је да је нашао дефицит за дефицитом, а у рачунима да је така збрка, да тога ни у Турској нема, да се рачуни по неком модусу руководе, какав више нигди у изображеном свету не постоји, да треба нов начин рачуноводства увести, јер да нам пропаст у овим околностима на близу прети. Скупштина је закључила, да се заведе нов начин рачуноводства и да наш контролор то одмах има извести и то је све. Па бар да је и то урађено, но у колико смо дознали, остало је све по староме. Збрка за збрком. Питам дакле: хоћемо ли и при овој скупштини олако прећи све по старом или не. Ја велим да не, јер ако тако и даље буде — распад је на прагу. Треба озбиљно размислити о овој ствари, па онда решавати онако, како је најцелисходније, да нам савест мирна остане и да нас клетва потомака и у гробу не нађе.

2. Relation des Ausschusses über die Verfügund der Holzerzeugund in eigener Regie und über das mit dem Consortium Stefanović abgeschlossener Holzgeschäft, so wie Antrag derselben hinsichtlich der Art und Weise der zukünftigen Erzeugung und Verwerthung der Holzproducte. — Ово је она тугаљива тачка, са које нас чека живот или смрт. Но овде ћу да се позабавим мало више. Претпрошла скупштина кад је видела, да у сопственој режији нема помоћи, ни напретка, ни беријета, већ грдне штете на све стране, она је закључила, да се сви за сечу способни ревири путем лицитације на дванаест година подузимачима продаду, или ако се то не постигне у паушал. Годишња пак прометна свота т. ј. закупнина за сечу не сме мања од 41000 ф бити. На првој лицитацији није се ништа постигло, те одма прва иста скупштина закључила је, да се и друга скупштина крајем истог месеца — кад се лицитација има обавити и од које је и ратификација зависила — одржи, ради даљег решавања. На истој скупштини реши се, да се покуша остварити први закључак, па ако лицитанта не буде, онда да се покуша приватним путем нагодбу у цени од 41000 ф. са подузимачима постићи, само не сопствени режија. Овим је закључком и по други пут управном одбору одузето свако даље располагање са шумом; тим је и сам одбор немогућим постао; изгледало је, као неповерење одбору, ако се и даље нагодбом ништа не постигне, и тако је управни одбор требао или начин опстанку пронаћи и извести га, или натраг се повући т. ј. са управе одступити.

Па шта би? И опет се на лицитацији за купца или у паушал нико не нађе. Шта је дакле одбор имао чинити? И сам је мислио шта ће и како ће. Владин комесар нареди, да или ради, или ће све подићи и министарству јавити, да је имовна општина немогућна постала, те да јој треба одузети управу и њу претворити у Comitatswirtschaft. Шта је сад? Куд ћемо сад? Или — или. Одбор прегне на једно. Распита се тамо, амо; најзад јави му се Consortium од овдашњих најбољих и најимућнијих грађана Срба, те хајде у нагодбу. Но како? Подузимачи хоће да даду новац за рад, за извоз, кауцију, све — али да имовина сама ради, и то понудише по метер хват око Беле Цркве, али са извозом до Беле Цркве по 12 ф. 25 н. а доле у Клисури на „Љубавражди“ хват на обалу Дунава стављен по 10 фор. Понуде по имовину никад боље, само треба извести ствар т. ј. дело до краја. Одбор је заседавао, већао, и најзад и преко закључка скупштинског понуде подузимача примио, уговор сачинио и потписао, и рад у велико отпочео. У споредној околини израдио је преко 2000 м. хвати, а доле у Клисури на 3—6 хиљада хвати.

Кад би се то све на време извезло на одређено место, онда би циљ бар за ову годину постигнута била. Но то је онај чвор: како да се извезе. Ту је устао надшумар као стручњак и рекао, да се у околини лако даје извозити, али доле у Клисури не, но да има место, (поток) где се може на лакши и јефтинији начин, без кола извозити. Тај је предлог:

3. Vortrag des Oberförsters betreffs Anlegung einer Rollbahn.

Наш надшумар вели, да путем потока може се градити „Rollbahn“ за воз дрва, и то у просеку за 8—10 хиљада м. хвати, и да тај влак не би више имовину од 19.000 фор. стао, јер и превоз колима то исто стаје, само што би се помоћу влака дрва брже извозила.

Овде сада остаје скупштини да рекне, је ли одбор добро радио, да л' рад одговара цељи, па ако: хоће ли „Rollbahn“ — или не?

Ако је целисходно, онда треба одбору одобрити рад његов, ван свога делокруга изведен, и упустити се у одобрење влака, па радити и даље и спреме чинити за будућност. Комисија је била на месту, зато треба прво и прво њен извештај како о хватовима, сечи, месту, тако и о „Rollbahn“-у чути. Код ове две тачке треба дуже се позабавити и опширно стање ствари испитати, да не упаднемо у већи управо најгори дефицит, који ће нам неизбежно распад донети.

4. Verlesung der Verordnung des hohen k. ung. Ministerium des Innern unter Zahl 6739 in Angelegenheit der Modification der §§. 19. und 20. der Organisations-Statuten und diesbezüglicher Antrag des Auschusses.

Најживотније дело, управ живот имовине, увек се запоставља, увек се крњи, а у ствари и онако ништа није, јер оваког штатута нема нигде у свету. Сваки дан се исправља, па никад да се искрпи, а камоли да се усаврши, да нам живот, опстанак и развитак осигура. Наш штатут и дисциплинарна правила кроје како ко хоће. Влада наређује час овако час онако. И сада га прекраја како јој годи, и сада је §§. 19., 20. примила; шаље их натраг и вели: овако и овако мора да буде. Сада се друкче угаћа плата чиновницима и служитељима.

Сад је други modus направљен ево како: Oberförster не као до јако, већ sammt und sonder на 1900 фор. годишње. Контролору не треба дати 800 фор. већ 600 ф., секретару у место 700 ф. само 360 фор. т. ј. канцелисти са 100 ф. квар. 2 фершпра, 1 са 700 ф. плате, 150 ф. квар. 120 ф. попутница, 4 Oberjäger-а са 360 фор. год. 60 фор. стан. 60 ф. попутн. 6 шумара I. класе 300 фор. год. 60 фор. стан. 14 шумара II. класе по 250 ф. год. 40 ф. станарине. Дакле све на више и више. А од куда новаца? И да ли та шума носи годишње преко 30.000 ф. што морамо издавати. Зашто да нам се ово готово подноси? Нашто смо ми ту? Па шта управо имамо ми да решавамо? Само оно што се другоме прохте и свиди за добро њихово. Ја с моје стране сам за то, да се ова тачка предмета одложи за другу скупштину, међу тим да се исти акт повери једном референту да добро проучи ствар, да нам јасно каже, можемо ли постојати, да ли ће бити довољно новаца за издржавање свега, и управо да ли то мора све тако бити, а не хајд на скупштину, па ћутуре примај све, па куд пукло да пукло.

5. Bericht des Ausschusses über die, hinsichtlich der Verpachtung das Platagegartens an das k. k. Milltär-Aerars-getroffenen Vereinbahrungen und Vorlage des diesbezüglichen Vertragsentwurfes behufs Genehmigung. О овој јагодари је решавано и решавано и никад краја. Предпоследња је скупштина закључила, да се све искрчи и преоре и под закуп изда. Сада се налази нов подузимач. Идемо да видимо и ту понуду; само да и опет не буде: од пролећа до јесени, и обртно.

6. Votrag des Oberförsters hinsichtlich der Behandlung der Prädien „Kaunitzi und Kamenitza“. — Ову ствар треба пригрлити, да нам доцније отуд штете не буде.

7. Bericht des Ausschusses über das Ableben des pensionirten Lehrers Michail Wuić, betreffs Feststellung der Pension für die Wittwe des Verstorbenen. — Сиротој учитељској удови треба без икаква приговора пензију одобрити.

8. Ausschuss berüchtet über die Aufnahme des Forstacademikers Živa Živanović zum unentgeltlichen forstpracticanten. — Узети на повољно знање. Господину Живи Живановићу, за кога дознајемо да има лепих врлина, користиће пракса у служби шумарској, а ми се радујемо да се Србин па још Граничар из наше околине одао тој струци, те ћемо ваљда и ми Срби доћи једном до својих људи у стручњаштву.

9. Antrag des Ausschusses über die Schwierigkeiten bei der Verwundung ber Autografie-Presse. — Код пресе се доказало, да је неуспешна за рад. Са овом пресом више смо без ње него шњоме. Пре смо бар добили по који закључак одборски на знање, али од како имамо пресу прође по више месеци, док једва једном сазнамо, шта је све одбор радио. За то нам и иде све наопако и долазимо увек без знања о раду одборовом сасма неспремни па скупштину. Овоме треба једном крај учинити

10. Relation des Rechtsconsuleten über das Ergebnis der Repräsentation wegen Forderung für Spitalsgebäude und über die weitern Vorlage in dieser Angelegenheit. — Опет стара ствар на тапет. Закључило се вазда шта да се ради, па ипак од грдна новца због шпитаља и остали кућа ништа. Нама се просто неда ништа. Час се каже добићете 14000 фор. час мање, час више, најзад ништа. Акта, по којима би имала право добити прикривена су, што но вели Немац „beim suchs“. Докле ћемо тако? Решимо на једно: или — или.

11. Gesuch der firma Baiersdorf et Biach um Fristverlängerung für die Holzausfuhr. — Дрва се истина налазе не баш на најбољем мести, но овде треба одбор прво да каже, како ствар стоји.

12-то Ansuchen der Perzepienten Fellner et Schuster um einen Taxennachlass von 170 fl. wegen schlechter Qualität des Nutzholzes. —

Код ови људи је она српска пословица: „пружиму прст — а он хоће целу руку.“ Код сваке радње и подузећа траже неки — „Nachlass“. — А зар је Фелнер и Шустер из Добрице или Маргите — па незна како шума стоји Зар није он ту у срцу шуме — пак шта се прави незналица о дрвима. Зар је мало његова фиризана (сечка) такових дрва исекла. Фелнер и Шустер научише се, сваком даном приликом тражити — Nachlass. Ми смо тобож богати, па имамо од куда попуштати. Тако су и пре тражили и рекли, да ће радњу да напусте, па видиш нису то урадили. Треба их просто одбити. Мени је та ствар и околина сувише позната, а знам да они та дрва, — што веле да су рђави за потребу продају.

13-то Засебни предлози.

Из свега се дакле види како наша имовина стоји и шта јој предстоји у будуће, па ако и сада не будемо сложни и не порадимо на узајамну корист и напредак наш, — онда нам извесно распад на прагу стоји. Бадава ћемо после лелекати и један другог кривити, јер помоћи више бити неће.

Пре се није допуштала продаја шуме и деоба, говорило се: клисарци се морају иселити; данас кад се правац напретку проналази — допушта се деоба, баца се кост међу браћу, па да би се боље давили. — Узмимо се добро на ум, будимо опрезни, не упуштајмо ову комуну олако у туђе руке, јер туђин по том ништа више не уручи.

Не заборавимо како данас стојимо, не губимо из вида, да ће нам се нашој прешнијој пропасти туђин што пре зарадовати, с тог се у братско коло сложимо — и братски договоримо. За то господо и браћо скупштинари дођимо пређе на братски договор, на конференцију — спремимо се за рад скупштински, — па кад будемо спремни, а на скупу за општу нашу корист — напредно урадили, онда ће нам се цео српски народ зарадовати, а ми ћемо показати, да свесни смо своје задаће. Слободно да-узајамни рад.

У Белој Цркви.

Заступник
поп **Зарија Станковић.**

Извештај местног позоришног одбора у Сомбору.

(Свршетак.)

Сада ћу да изнесем нешто статистичког и занимљивог.

Назначај колико је која представа донела. 1. Рат у мирно доба 160 ф. 10 н. 2. Дон Цезар од Базана 131 ф. 70 н. 3. Библиотекар 173 ф. 40 н. 4. Сиротињски адвокат 145 ф. 5. Ај људи што се не жените 176 ф. 90 н. 6. Лек од пунице и Пуковник 128 ф. 20 н. 7. Добрила и Миленко 156 ф. 8. Адријана Лекуврерова 156 ф. 80 н. 9. Муж на селу 126 ф. 40 н. 10. Мати се мора удати и др. Робин 130 ф. 70 н. 11. Звонар богородичне цркве 222 ф. 15 н. 12. Марија и Магдалена 130 ф. 70 н. 13. Ултимо 132 ф. 70 н. 14. Марија Стуартова 160 ф. 85 н. 15. Циганин 196 ф. 69 н. 16. Наше жене 152 ф. 20 н. 17. Гренгоар и Гушче буковачко 131 ф. 90 н. 18. Париска сиротиња 142 ф. 30 н. 19. Стеван последњи босански краљ 232 ф. 60 н. 20. Женски рат 133 ф. 60 н. 21. Језуита и питомац 142 ф. 70 н. 22. Кин 136 ф. 20 н. 23. Очина маза 163 ф. 15 н. 24. Ловудска сиротица 130 ф. 35 н. 25. Шумска ружа 112 ф. 80 н. 26. Наши робови 121 ф. 40 н. 27. Две сиротице 190 ф. 60 н. 28. Ђурађ Бранковић 163 ф. 29. Чаша воде 169 ф. 50 н. 30. Бертрам морнар 119 ф. 20 н. 31. Бој на Косову 184 ф. 20 н. 32. Рукавица и лепеза 141 ф. 60 н. 33. Ђаволови записници 133 ф. 20 н. 34. Проводадија 115 ф. 70 н. 35. Максим Црнојевић 187 ф. 20 н. 36. Великоварошани 124 ф. 90 н. 37. Човек без предрасуде 154 ф. 34 н. 38. Зидање Раванице 191 ф. 30 н. 39. Стеван последњи краљ босански 208 ф. 50 н. 40. Мамица 154 ф. 50 н. 41. Шоља теја и Ноћ у очи нове годнне 106 фор. 42 н. 42. Лазар Бранковић 196 ф. 43. Наше жене 121 ф. 60 н. 44. Ромео и Јулија 164 ф. 16 н. 45. Виљем Тел 173 ф. 80 н. 46. Сеоска лола 241 ф. 27 н. 47. Поштењаци ф. 130·90 н. 48. Млетачки трговац 152 ф. 10 н. 49. Каплар Симон 186 ф. 40 н. 50. Граничари 195 ф. 20 н. 51. Удадба по морању 242 ф. 24 н. Свега 8075 ф. 32 н.

Дневни трошкови при свакој представи. Осветљење са петролеумом за првих 8 представа било је 2 ф. 16 н. пошто се показало да је врло слабо то је идућих 10 представа повисило се на 2 ф. 40 н. но пошто се и ово показало да је слабо то су остале представе осветљене по 2 ф. 88 н. Музика је вредила 8 ф. од представе. Полиција 1 ф. 20 н. од представе. Билетери најпре 80 н. а по томе један више 1 ф. Машиниста 2 ф. 50 н.

И тако просечно долази на једну представу: 1. Позоришна кирија 16 ф. $32^{18}/_{51}$ н. 2. Осветљење с гасом 10 ф. $86^{40}/_{51}$ н. 3. са петролеумом 2 ф. $67^{15}/_{51}$ н. 4. Огрев 3 ф. $74^{6}/_{51}$ н. 5. Музика 8 ф. 6. Полиција 1 ф. 20 н. 7. Биљетери $93^{37}/_{51}$ н. 8. Машиниста 2 ф. 50 н. 9. Варошкој сиротињској благајни 1 ф. 10. Гардеробер и кудравичар 1 ф. 40 н. 11. Послужитељи месечни на позорници 3 ф. $64^{36}/_{51}$ н. 12. Објаве 3 ф. $74^{43}/_{51}$ н. Остале потребе 2 ф. $89^{26}/_{51}$ Свега 58 ф. $88^{17}/_{51}$ н.

На благајни били су ови одборници увек по двојица. Г.г. Палика Бикар 5 пута. Арса Вујић 4 пута. Ета Вујић 4 пута. Др. Јован Вујић 5 пута. Паја Вујић 6 пута. Коста Георгијевић 5 пута. Јаша Гергуров 6 пута. Младен Гергуров 5 пута. Ника Грујић 5 пута. Др. Паја Дракулић 5 пута. Константин Давидовић 5 пута. Јован Јерасовић 3 пута. Миша Јовановић 5 пута. Др. Стеван Кронић 5 пута. Јустин Лугумерски 6 пута. Тома Кронић 5 пута. Константин Максимовић 5 пута. Александар Поповић 5 пута. Коста Радуловић 4 пута. Исидор Стојковић 3 пута. Др. Пера Цветковић 5 пута.

Према горе изложеном може срп. народно позориште како у погледу материјалне, тако и моралне потпоре задовољно бити. Чланови одборски и то већином а на челу им г. Гедан Леовић учинили су све да позоришту опстанак осигурају; да грађанима долазак у позориште осигурају и да им угодност за уживање приуготове.

Оваким жаром и заузимањем, да се у сваком нашем месту грађанство одличније покаже, не би наше мило позориште нигде дефицита имало, већ би још своје снаге умножило; (или бар што је најнужније и без чега ће наше позориште увек јако рамати, ваља да се стално намести вешт коровођа, који би чланове певању учио и руководио музику мештанску, те не би као обично због музике сваки комад са певањем пропао.

Нека је Сомборцима част и слава. **Н.**

Дневне новости.

(**Српско народно позориште.**) Данас у уторак 13. марта представља се у нашем позоришту нов комад: „**Фуршамболови**“ (Les Fourchamboult) позоришна игра у 5 чинова од Емила Ожјера. То дело признала је критика као најбоље што је досад Ожје написао. Па ни у савременој француској драмској књижевности нема ни једног дела, које би се са тим делом могло мерити. Досад је даван тај комад на свима већим европским позорницама, а даје се и сад непрекидно. И то говори доста јасно за ваљалост његову. Ми се радујемо што је тај комад уврштен у наш позоришни репертоар и подпуно се надамо, да ће тамо стално остати.

(Ј. И. Крашевски.) Познато је, да су још пре 6 месеци оптужени због велеиздаје пољски песник Крашевски и бивши капетан у немачкој војсци Хенч. Кад су оно пре неког времена Крашевског пустили из истражног затвора, држало се да је тиме цела ова назови парница докончана, но сада се види, да томе није тако. Јављају, да ће Крашевском и Хенчу скорим судити лајпцишки суд као велеиздајницима, који су ступили у извесне односе с Француском, Русијом и Аустро-Угарском, на име што су, као што се вели, достављали француској влади разне војничке тајне и планове о распореду немачке војске на француско-немачкој граници; Русији продали верне планове разних немачких утврђења и што се Аустро-Угарска користила доставама Крашевског и Хенча, те је у брзо схватила манипулацију Маузерове пушке. Пре неколико месеци прво су затворили Крашевског, али су га одмах пустили на слободу, и мислило се, да се та ствар неће више потрзати, али сада осим што су затворили Крашевског, још су повукли на одговор и капетана Хенча. Још за време пољскога устанка године 1863. сумњало се на Крашевског, да је он много радио у револуционарним агитацијама. Веле, да хартије које су код њега нађене и овације које су даване у његову почаст у Кракову 1879. године још више потврђују ту сумњу. Међу околности, које Крашевског терете, рачунају и то, што је, веле, имао многе извештаче у Берлину, које је сам плаћао, да му достављају тачне вести о организацији немачке војске. Говоре, да је неки публициста Адлер био један од његових известилаца. Адлер је ступио у свезу с капетаном Хенчом и доставио му војничке смерове немачке владе. Кад се то опазило и посумњало, Хенча су преместили у други гарнизон; али је Хенч непрестано слао податке Адлеру за извесну награду. Због неке свађе између Адлера и Крашевског ступи Крашевски у непосредне одношаје са Хенчом, који је добијао од Крашевског 450 марака месечно. Хенч, веле, слао је редовна извешћа о немачкој војсци, транспортима трупа, пољској телеграфској служби и т. д. Осим тога он је обвезао једнога нижег официра из гарде да му изради рапорт о плану и маневри железничке регименте, и то баш оне, која је марширала пред царем Виљемом 1881. године. На тужби је потписато седамнаест сведока. Штабни официри присуствоваће као вештаци при испиту.

Крашевског ће бранити одветник Саул из Берлина, који ће данас а сутра у Липиску отпутовати да проучи оптужбу и друге списе. Опште је мњење, да ће Крашевски бити ослобођен испод ове тенденцијозне оптужбе.

Политичке вести.

— Из Београда јављају „Преси“, да ће министар Гарашанин ове недеље у Беч путовати. — Да л ради упутства?

— „Н. сл. Пр.“ јављају из Скадра, да су два арбанашка племена дошла у Скадар и тамо Хафиспаши своје оружје предали.

— Талијанска криза већ је легла. Краљ је поново поверио Депретису, да састави нову владу.

— Из Берна јављају, да је швајцарска скупштина закључила своје седнице.

— Лондонске вести јављају, да се Гледстон почео опорављати.

— Државни суд у Христијанији осудио је и државног саветника Холмбока.

— У немачком државном већу донесен је закључак, да се законски предлог о продужењу закона против социјалиста нарочитом одбору упути, ма да је Бизмарк овоме противан био. — Решење ово проузроковао је центрум немачког државног већа, који тим одуговлачењем јамачно хоће да присили Бизмарка на попуштање у црквеним питањима.

— Поговара се, да ће влада француска тражити ратну оштету од Кине у износу од 6 милијуна фуната инглеских.

— Из Судана јављају, да су старешине некојих племена бедуинских склопиле мир с инглеским војсковођом Гордоном. О Осману Дигми на против чује се, да прикупља нову војску, којом намерава чим пре Инглезе напасти.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

Скуп српскога ученог друштва.

30 јануара 1884.

Бр. 2. Председник објављује промене у председницима појединих одбора а по томе и у члановима управе. У одбору природњачком изабран је Љ. Клерић, на место Ст. Здравковића, који је по закону одступио. У одбору уметничком — Ст. Тодоровић, на место М. Валтровића, коме је такође истекао законити рок. А у одбору филолошком — Ј. Ђорђевић, на место Св. Николајевића, који је дао оставку.

Узима се на знање.

Бр. 3. Секретар чита извештај о годишњем раду друштва 1883, који овако гласи:

Поштовани зборе!

С радошћу изјављујемо, да је прошла година била родна. Друштво пренувши на нов живот, у свом дивљем деловању, разгранало је свој рад на више страна. Оно је посвршивало све преостатке из прошлости, отправљало је текуће послове, спремало је за будућност. Оно је, извршујући свој статут, према потреби и на добро народно установило још један одбор, пети, за ширење науке и књижевности у народ. Расправило је питање о секретару. Одбило је неупутно потраживање да плати 4200 дин. за Гласник другог одељка. Одлучило је, да од сад, од времена на време, штампа и српске музикалије, те ће се према томе поједине књиге Гласника обележавати овако: Расправе и други чланци, Различна научна грађа, Музикалије. Наумно је, да с одобрењем власти, прештампа у току времена 1-ву до 28-ме књиге Гласника, којих више нема. Учинило је попис својих књига на продају, пречистило рачуне са књижарима, комисионарима и умножило таких продаваца. Почело је библиотеку своју доводити у ред. Одредило је канцеларијске часове, али је и преко тога рађено према мноштву послова. Прихватило је у начелу предлог јужно-словенске академије о повременим састанцима научника и књижевних друштава на словенскоме југу. Прихватило је предлог румунске академије и одлучило, да са научним друштвима бугарским и словеначким, и јелинском академијом ступи у књижевну свезу. Примило је легат Катарине Ивановићеве, од 10000 форината и настајало да се обезбеди. Покренуло је питање о прештампавању Вукових, Даничићевих и Доситијевих дела. Покренуло је питање о преносу Вукових костију и на тај смер примило са највећом захвалношћу од општине ћупријске 76 динара, а од г. Ђ. Аћимовића, трг. овдашњег, понуду, да он о свом трошку на гробу Доситијевом подигне пристојан споменик. Учествовало је у светковинама Бранковој и Миклошићевој. На позив одбора од 157 првих људи у Француској за међународни споменик Ж. Ж. Русову у Паризу, примило се, да отвори по Србији и заштићује писанију на тај смер. Под заштитом друштва беху две изложбе: Витковићева, историјских споменика, и Миловановићева, етнографских цртежа. Одлучило је, да према статуту свом приређује сликарске изложбе, мање и веће. Прикупљало је књижевна дела српска за издавање, и откупљивало је књижевне и уметничке споменике наше. Настојавало је, да се у свему врши статут, да се одбори сазивају на време, и да чланови не доласком не осујећавају рад одбора и друштва. Примало је књиге на дар, слало уздарја, и чинило поклоне у књигама где треба. Покренуло је, да се у Гласницима настави српска библиографија и некрологија, штампање записника, оцене рукописа и именик чланова друштвених. Примало је књиге на дар, слало уздарја, и чинило поклоне у књигама где треба. Покренуло је, да се у Гласницима настави српска библиографија и некрологија, штампање записника, оцене рукописа и именик чланова друштвених. Примало је и прибављало расправе и научну грађу на оцену, за примљено одређивале хонораре, па издавало на свет у своме органу.

Друштво беше одредило помоћ и на испитивање споменика старе српске уметности, на етнографска снимања, и на изучавање српских насеља у Напољској, али се то не могаше извршити, по што би обустављена државна помоћ друштву.

Друштво се састојало овако: Оно имађаше један нарочити скуп, 20 седница управиних и 25 састанака свих одбора. Пређашње три године управа се састојала по 6 пута преко године, а сви одбори заједно 5 пута, 11 пута или 10 пута за годину дана.

(Наставиће се)

(Нова музикалија.) У трговини музикалија Таборског и Парш-а у Будимпешти изађе баш сад „Elegáns csárdások 3-ik füzet. [A mi házunk felett . . Csicsóné galambom . . (Kalapom csurgóra.) Csok vagyok én . . Likaci . . Sarkantyú-csardás.] Zongorára átirta Ábrányi Kornél. Цена 1 фор.

Народна привреда.

Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

Са скупштине српске народне банке.

(Наставак.)

III. Пошто је овим уписом више уписано 18051 акција, него што је изложено у упису, то је заступник министра народне привреде министар финансије, позвао одбор, да одреди начин редукције оставивши му у том раду пуну слободу делања. Одбор је одредио начин редукције, који је и извршен.

По овој редукцији, сви акционари, који су уписали од 1—5 акција, добили су све уписане акције, а они акцијонари, који су уписали преко 5 акција, добили су првих 5 акција као и они, који су уписали од 1—5 акција, а вишак преко 5 акција, редуцирао им се са 25·9%.

Одбор је усвојио овакву редукцију из разлога:

1., што право на 1 глас у скупштини акционара дају 5 акција, па ово право не треба крњити ни једном акционару;

2., што се 25·9% као основа редукције морала усвојити због великог броја прописаних акција.

Оваква редукција истина обухватила је и оне уписнике акције, коју су уписали до 25 акција, а којима нису требале да буду редуциране акције, према распису министра финанције и министра народне привреде од 16. августа пр. год. али се горе означена редукција морала и на њих распростерти с тога, што су сами уписници до 25 акција били уписали преко 20.000 акција, те би се тиме свима акционарима, који су уписали преко 25 акција морале одузети све уписане акције.

На основу овакве редукционе основе, извршена је редукција у целој земљи са овим резултатом:

1	у Београду	1499	акц.	добило	11977	акц.
2	„ алексин. округу	33	„	„	133	„
3	„ београд. „	16	„	„	69	„
4	„ ваљевск. „	339	„	„	1312	„
5	„ врањском „	26	„	„	56	„
6	„ јагодинск. „	85	„	„	305	„
7	„ крагујев. „	239	„	„	772	„
8	„ крајинск. „	108	„	„	403	„
9	„ крушев. „	34	„	„	122	„
10	„ књажев. „	12	„	„	54	„
11	„ подринск. „	52	„	„	176	„
12	„ пиротском „	70	„	„	131	„
13	„ пожарев. „	189	„	„	787	„
14	„ рудничком „	58	„	„	197	„
15	„ смедерев. „	208	„	„	790	„
16	„ топличком „	8	„	„	9	„
17	„ ужичком „	140	„	„	426	„
18	„ црнореч. „	87	„	„	352	„
19	„ чачанском „	81	„	„	236	„
20	„ шабачком „	161	„	„	928	„
21	„ ћупријск. „	94	„	„	301	„
22	„ нишком „	123	„	„	464	„
	Свега	3672	акц.	добило	11977	акц.

(Свршиће се.)

ПОЗИВ.

Чланице Добротворне Задруге Српкиња Новосадкиња позивају се у ванредну главну скупштину задружну, која ће се држати у недељу 18/30. марта о. г. у гимназијској дворани у 2 сата после подне.

Предмет се тиче предстојеће изложбе жен. ручних радова.

Из седнице одбора Добротворне Задруге Српкиња Новосадкиња држане 10/22. марта 1884.

А. Варађанин с р. перовођа. **Ј. Радовановића, с. р.** начелница.

СРПСКО НАРОД. ПОЗОРИШТЕ.

(Недељни ред представа.)

У уторак 13. марта први пут: „**Фуршамболови**“. Позоришна игра у 5 чинова, написао Емил Ожје, превео Бранко Мушицки.

У четвртак 15. марта: „**Дон Цезар од Базана**“. Позоришна игра у 5 чинова, написао Диманоар, превео Н. — Г. **Милош Цветић**, редитељ краљевског народног позоришта у Београду као гост први пут.

У суботу 17. марта: „**Гренгоар**“. Позоришна игра у 1. радњи, од Т. Банвиља, превео Јован Ђорђевић. — За тим: „**Шоља теја**“ шаљива игра у 1. радњи, с немачког превео Г. Гершић.— Г. **Милош Цветић**, редитељ краљевског српског позоришта у Београду као гост по други и претпоследњи пут. —

У недељу 18. марта: „**Сеоска Лола**,“ Позоришна игра с певањем у 3 чина, написао Е. Тот, превео и за српску позорницу удесио С. Дескашев, музика од Д. Јенка. . — Госпођа **М. Цветићка**, члан краљевског српског народног позоришта у Београду као гост у улози Јелке Чизмићеве.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај за учитељицу у Бегечу.

Плата је у готовом новцу 105 фор. 16 нешт. мерова жита, на 250 четврти сесионалне земље, од сваке четврти један порциун кукуруза у клипу, једну жиљерску башту купусару, 3 хвата дрва. Од пофторне школе 40 фор. и слободан стан с баштом.

Учитељица спада у дужност све прописане предмете у школи предавати, као и оспособљење из мађарског језика имати.

Молбенице са сведочанствима за четир недеље од дана уврштења стечаја, имају се послати на црквено-школску општину.

У Бегечу, 10. марта 1884.

Ђорђе Михајловић, перовођа. 1—3 **Тодор Мутибарић**, председник.

ОГЛАС.

Српска православна црквена општина у Старој Пазови, намерна је нов парохијални дом градити. Сваки рад, као: зидарски, грађевински, столарски и браварски, издаваће се посебце или у скупу, путем јавне дражбе, дне 2. (14.) априла т. г. у 2 сата после подне у дворани српске школе.

Стара Пазова, 10. марта 1884.

Перовођа, **Павле Дибић**. 1—3 Председник, **Милош Пауновић**.

СПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
СРЕДОЈА ГЕРГУРА
у Сомбору

потребује једног од млађи спомоћника који може одма ступити, који говоре немачки и мађарски имају првенство. 1—3

СПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
М. КРИТОВЦА СИНОВА
у Руми

потребује једног старијег помоћника, који српски, немачки и мађарски говори. 3—3

Одговорни уредник Тоша Бекић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.